

Asbestas – vienas iš apribojimo pavyzdžių

Asbestas buvo plačiai naudojamas įvairiais tikslais – kaip sudedamoji dalis sutvirtinimui ar kaip medžiaga šiluminei, elektros ar garso izoliacijai. Jis buvo naudojamas frikciniuose produktuose, tarpikliuose, sandarikliuose ir klijuose. Dėl cheminio atsparumo jis buvo naudojamas kai kuriuose procesuose, pvz., filtravimo ar elektrolizės. Jis buvo naudojamas komerciniuose, pramonės ir gyvenamuosiuose pastatuose. Jis taip pat aptinkamas izoliacijos pavidalo vagonuose ir laivuose, taip pat kitose transporto priemonėse, įskaitant lėktuvus ir kai kurias karines transporto priemones.

Tačiau įkvėpus asbesto mikroskopinių plaušelių, galima susirgti asbestoze arba dėl jų gali atsirasti piktybinių auglių: plaučių vėžys ir mezotelioma. Nėra patikimų vaistų nuo šių ligų, todėl jos yra nepagydomos. Asbesto sukeltos piktybinės ligos gali vystytis 20–40 metų ir liga gali pasireikšti tik po 40 metų nuo kenksmingo poveikio.

Todėl jau 1976 m. nustatytas draudimas prekiauti ir naudoti chrizotilo asbestą (viena iš asbesto formų), tačiau jis įsigaliojo nuo 2005 m. sausio 1 d., kai asbestas buvo uždraustas naudoti visoje Europos Sąjungoje. Įsigaliojus REACH reglamentui, pavojingi asbesto mineralai (6 formos) buvo perkelti iš Pardavimo ir naudojimo direktyvos (76/769/EEB). Šiuo metu asbesto pluoštus ir gaminius į kuriuos jie specialiai dedami, draudžiama gaminti, tiekti rinkai ir naudoti pagal REACH reglamento XVII priedo 6 įrašą.

Tačiau valstybės narės išimties tvarka gali nedrausti tiekti rinkai ir naudoti esamus elektrolizės įrenginius, kuriuose yra chrizotilo, kol baigsis jų naudojimo laikotarpis arba kol atsiras tinkamų pakaitalų be asbesto. Taip pat leidžiama toliau naudoti gaminius, kuriuose yra asbesto pluoštų ir kurie jau buvo įrengti ir (arba) naudojami iki 2005 m. sausio 1 d., kol jų bus atsisakyta arba baigsis jų naudojimo laikotarpis.

Visi kiti apribojimai su sąlygomis pateikiami REACH reglamento naujosiose konsoliduotoje versijoje:
<http://echa.europa.eu/lt/regulations/reach/legislation>

Aplinkos apsaugos agentūra

A. Juozapavičiaus g. 9
(Adresas lankytojams – Pylimo g. 35)
Vilnius
Tel. (8-5) 212 6090
Fax. (8) 70662000
El. p. reach-clp@aaa.am.lt
(REACH–CLP PAGALBOS TARNYBA)
<http://www.gamta.lt>

REACH

Apribojimai

Apribojimai – tai priemonė žmonių sveikatai ir aplinkai apsaugoti nuo nepriimtinos rizikos, kurią kelia cheminės medžiagos. Apribojimais gali būti ribojama arba draudžiama cheminės medžiagos gamyba, tiekimas rinkai arba naudojimas.

Kam taikomi apribojimai?

Apribojimas gali būti taikomas konkrečiai cheminei medžiagai, mišinio arba gaminio sudėtyje esančiai cheminei medžiagai, taip pat cheminėms medžiagoms, kurių nebūtina registruoti. Jis taip pat gali būti taikomas importui.

Kur rasti apribojimus?

Apribojimų sąrašė yra cheminės medžiagos (atskirai, mišinyje arba gaminyje), kurių gamyba, naudojimas arba pateikimas į rinką yra apribotas arba uždraustas Europos Sąjungoje. Šis sąrašas yra REACH reglamento XVII priede ir apima visus apribojimus priimtus pagal REACH reglamentą ir ankstesnįjį teisės aktą, Pardavimo ir naudojimo direktyvą 76/769/EEB. Kiekvienas XVII priedo įrašas rodo apribotas chemines medžiagas ar cheminių medžiagų grupes ar mišinius ir jų apribojimo sąlygas.

Kaip cheminės medžiagos įtraukiamos į REACH reglamento XVII priedą?

Kilus susirūpinimui, kad tam tikra cheminė medžiaga kelia nepriimtina riziką žmonių sveikatai arba aplinkai, valstybė narė arba, Europos Komisijai paprašius, Europos cheminių medžiagų agentūra (ECHA) gali pradėti apribojimų procedūrą (1 pav.). Dokumentacija turi būti parengiama pagal REACH reglamentą (XV priedas). Gavę siūlomo apribojimo dokumentaciją, ECHA komitetai patikrina, ar pasiūlymas atitinka XV priedo reikalavimus. Jeigu taip, dokumentacija pateikiama viešajai konsultacijai. ECHA Rizikos vertinimo komitetas (RAC), remdamasis dokumentacija ir per viešąją konsultaciją gautomis pastabomis, pateikia savo nuomonę, ar siūlomas apribojimas yra tinkama žmonių sveikatos ir aplinkai gresiančios rizikos mažinimo priemonė.

Tuo pat metu Socialinės ir ekonominės analizės komitetas (SEAC), atsižvelgdamas į suinteresuotųjų šalių pastabas ir jų pateiktą socialinę ir ekonominę analizę, parengia nuomonę dėl siūlomų apribojimų socialinio ir ekonominio poveikio. Pastabos dėl SEAC nuomonės projekto turi būti pateiktos per 60 dienų nuo jo paskelbimo. Tada SEAC, atsižvelgdamas į gautas pastabas, per 12 mėnesių nuo pirmosios konsultacijos dėl siūlomo apribojimo pradžios parengia galutinę nuomonę.

Europos Komisija priima sprendimą dėl siūlomo apribojimo, remdamasi ECHA komitetų nuomonėmis, ir tinkamai atsižvelgdama į nustatytą riziką, ir siūlomo apribojimo naudą ir išlaidas.

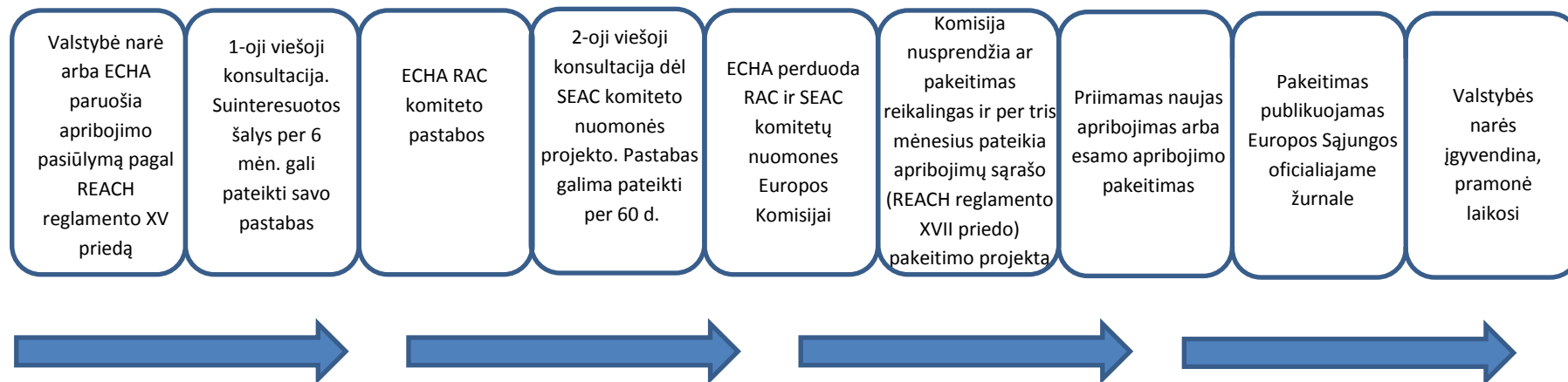
Gavusi abiejų komitetų nuomones, Europos Komisija per tris mėnesius pateikia REACH reglamento XVII priede pateikto apribojimų sąrašo pakeitimo projektą.

Patvirtinto cheminės medžiagos apribojimo privalo laikytis visi pramonės subjektai: gamintojai, importuotojai, platintojai, tolesni naudotojai ir mažmenininkai.

Už apribojimų laikymosi užtikrinimą Lietuvoje atsakingos Aplinkos apsaugos agentūra ir Valstybinė ne maisto produktų inspekcija prie Ūkio ministerijos.

Daugiau apie apribojimo procedūrą:

<http://echa.europa.eu/lt/regulations/reach/restrictions/restriction-procedure/restrictions-process>

1 pav. Apribojimų procedūra